

Sivistysvaliokunta

Torstai 27.10.2022 klo 12.00—14.00

Läsnä

puheenjohtaja Paula Risikko kok (1, 2, 3) (4 osittain)
varapuheenjohtaja Eeva-Johanna Eloranta sd
jäsen Sanna Antikainen ps (1, 2, 3, 4)
jäsen Marko Asell sd (5, 6, 7) (4 osittain)
jäsen Jukka Gustafsson sd (1, 2, 3, 4) (5 osittain)
jäsen Veronika Honkasalo vas (1, 2, 3, 4) (5 osittain)
jäsen Hilikka Kemppe kesk (1, 2, 3, 4) (5 osittain)
jäsen Anneli Kiljunen sd (1, 2, 3, 4) (5 osittain)
jäsen Mikko Kinnunen kesk (1, 2, 3, 4) (5 osittain)
jäsen Pasi Kivisaari kesk
jäsen Ari Koponen ps (1, 2, 3, 4) (5 osittain)
jäsen Mikko Ollikainen r (1, 2, 3) (4 osittain)
jäsen Ville Valkonen kok (1, 2, 3, 4) (5 osittain)
jäsen Sofia Vikman kok (1, 2, 3) (4 osittain)
varajäsen Saara Hyrkkö vihr (1, 2, 3, 4)

Sihteerit

valiokuntaneuvos Marja Lahtinen
valiokuntaneuvos Maiju Tuominen (5, 6, 7) (4 osittain)

1. Nimenhuuto

Toimitettiin nimenhuuto. Läsnä oli 14 jäsentä.

2. Päätösvaltaisuus

Kokous todettiin päätösvaltaiseksi.

3. Valtioneuvoston kirjelmä eduskunnalle komission ehdotuksesta Euroopan parlamentin ja neuvoston asetukseksi tekoälyn harmonisoiduksi sääntelyksi (Artificial Intelligence Act) Valtioneuvoston selvitys: Komission tiedonanto: Tiedonanto eurooppalaisesta lähestymistavasta tekoälyyn

Valtioneuvoston U-kirjelmä U 28/2021 vp
Valtioneuvoston E-selvitys E 62/2021 vp
Valiokunnan lausunto SiVL 14/2021 vp

Sivistysvaliokuntaan on saapunut jatkokirjelmä UJ 29/2022 vp mahdollisia toimenpiteitä varten.

Pöytäkirja SiVP 90/2022 vp

Valiokunta päätti, ettei asian UJ 29/2022 vp - U 28/2021 vp johdosta ryhdytä toimenpiteisiin.

Asian käsittely valiokunnassa on päätynyt.

4. Hallituksen esitys eduskunnalle valtion talousarvioksi vuodelle 2023

Hallituksen esitys HE 154/2022 vp

Valiokunta hyväksyi käsittelyn pohjaksi 26.10.2022 jaetun lausuntoluonnoksen.

Valiokunta jatkoi asian yksityiskohtaista käsittelyä.

Yksityiskohtaisessa käsittelyssä valiokunta hyväksyi lausuntoluonnoksen muutettuna.

Perustelujen kappaleen 10 jälkeen lisättiin kaksi uutta kappaletta:

”Valiokunta kiinnittää huomiota siihen, että kuluvaan vuoteen nähden varhaiskasvatuksen tasa-arvorahoitus päättyy. Perusopetuksen osalta laskua on 80 miljoonaa euroa kuluvaan vuoteen verrattuna. Valiokunta pitää tärkeänä, että tasa-arvorahoitus sekä varhaiskasvatukseen että esi- ja perusopetukseen pysyy tulevaisuudessa vakaalla tasolla. Valiokunta toteaa, että kasvatuksen ja koulutuksen toimijoiden pitkäjänteinen ja ennakoiva tukeminen edellyttää, että käytettävissä oleva määrärahan taso ei vaihtele voimakkaasti eri vuosina.

Valiokunta toteaa, että vaikka hallituksen toimeenpanemat määräaikaisten hankkeet ovat hallituskauden myötä päättymässä, näkyvät ne edelleen koulujen ja varhaiskasvatuksen arjessa. Vuonna 2022 myönnettyä tasa-arvorahaa voidaan käyttää myös ensi vuoden aikana.”

Perustelujen kappale 11 siirrettiin Opetuksen laatu ja tasa-arvo -osion viimeiseksi.

Perustelujen kappaleen 21 ensimmäiseen virkkeeseen lisättiin sanat ”haasteita ja siten”.

Perustelujen kappaleen 22 loppuun lisättiin uusi virke: ”Valiokunta korostaa, että oppimisen tuen toimivuus on koulutuksen tasa-arvon toteutumisen kannalta erityisen oleellista jokaisella koulutusasteella.”

Perustelujen kappaleen 31 alkuun lisättiin uusi virke: ”Sivistysvaliokunta kiinnittää valtioneuvoston vakavaa huomiota tuoreeseen OECD:n tilastoraporttiin, josta käy ilmi, että suomalaisten korkeakoulutettujen määrä on alle OECD:n keskitason.”

Perustelujen kappaleen 31 loppuun lisättiin uusi virke: ”Valiokunta kehottaa valtiovarainvaliokuntaa harkitsemaan korkeakoulujen aloituspaikkojen lisäämistä vuonna 2023.”

Perustelujen kappaleen 34 ensimmäiseen virkkeeseen lisättiin sanat ”ja alan vetovoimaa”.

Pöytäkirja SiVP 90/2022 vp

Perustelujen kappaleen 34 loppuun lisättiin seuraavat virkkeet: ”Valiokunta viittaa eduskunnan hyväksymään lausumaan (SiVM 5/2018 vp) siitä, että valtioneuvosto huolehtii varhaiskasvatuksen opettajien koulutustarjonnan tasalaatuisesta ja riittävästä sekä alueellisesti ja kielellisesti tasapainoisesta kohdennuksesta Suomen kaikissa osissa. Osaavan ja kelpoisen työvoiman saatavuus on jo tällä hetkellä haasteellista useissa kunnissa. Valiokunta pitää välttämättömänä, että tilanteeseen löydetään pikaisesti ratkaisuja. (Valiokunnan lausumaesitys 1)”

Ed. Antikainen ehdotti ed. Koposen kannattamana, että perustelujen kappaleeseen 36 tehdään ennen viimeistä virkettä seuraava lisäys: ”Julkisen rahan käytössä tulee painottaa tutkimusaiheiden yhteiskunnallista merkitystä ja painoarvoa. Panostaminen esimerkiksi kvantitatiivisiin tutkimuksiin parantaa yliopistojen ja tutkijoiden yleistä arvostusta.” Seuranneessa äänestyksessä lausuntoluonnos voitti ed. Antikaisen ehdotuksen äänin 13—2.

Merkittiin, että puheenjohtaja Risikko poistui kokouksesta ja varapuheenjohtaja Eloranta ryhtyi johtamaan puhetta.

Perustelujen kappaleen 40 loppuun lisättiin uusi virke: ”Samoin on tärkeää löytää tasapaino kouluissa tehtävän kehittämisen ja opettajien työrauhan välillä.”

Perustelujen kappaleen 45 kaksi viimeistä virkettä poistettiin. Saman kappaleen ensimmäinen virke siirrettiin edellisen kappaleen viimeiseksi.

Perustelujen kappaleen 60 loppuun lisättiin ”(Valiokunnan lausumaesitys 2)”.

Perustelujen kappaleen 70 loppuun lisättiin uudet virkkeet: ”Nuorten yrittäjyys-, talous- ja työelämätaitojen edistäminen vaatii erityistä huomiota, jotta pystymme pehmentämään inflaation vaikutuksia nuorten taloudelliseen tilanteeseen. Valiokunta korostaa nuorisotyön ja erityisesti etsivän nuorisotyön merkitystä nuorten hyvinvoinnin vahvistamisessa ja syrjäytymisen ehkäisyssä sekä pitää tärkeänä, että siihen varataan riittävät määrärahat.”

Valiokunnan päätösesitykseen lisättiin seuraavat ponnet:

”että valtiovarainvaliokunta lisää riittävän määrärahan lukutaito-ohjelman ja Lukulahja lapselle -ohjelman jatkamisille,

että valtiovarainvaliokunta varmistaa riittävän määrärahan opettajankoulutuksen kehittämiseksi tutkimus- ja tietoperusteisesti,

että valtiovarainvaliokunta osoittaa määrärahan elokuvateattereiden esityskaluston uudistamistyön käynnistämiseksi,

että valtiovarainvaliokunta osoittaa riittävän määrärahan Opetushallituksen perustoimintamenojen kattamiseksi,

Pöytäkirja SiVP 90/2022 vp

että valtiovarainvaliokunta osoittaa riittävän määrärahan etsivän nuorisotyön turvaamiseksi ja

että valtiovarainvaliokunta ehdottaa eduskunnan hyväksyttäväksi kaksi lausumaa (Valiokunnan lausumaesitykset).”

Päätösesityksen loppuun lisättiin kaksi lausumaesitystä:

”1. Eduskunta edellyttää, että hallitus ryhtyy pikaisesti tarvittaviin toimenpiteisiin varhaiskasvatuksen opettajien riittävän aloituspaikkamäärän turvaamiseksi.

2. Eduskunta edellyttää, että hallitus toteuttaa e-kirjojen ja e-äänikirjojen saattamisen lainauskorvauksen piiriin pikaisesti.”

Muilta osin lausuntoluonnos hyväksyttiin sellaisenaan.

Valiokunta päätti yksimielisesti pitää käsittelyä asian ratkaisevana käsittelynä.

Lausuntoon jätettiin eriävä mielipide: ed. Antikainen ja Koponen.

Asian käsittely valiokunnassa on päättynyt.

5. Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi valtion tutkimus- ja kehittämistoiminnan rahoituksesta vuosina 2024–2030

Hallituksen esitys HE 211/2022 vp

Asiantuntijalausunto HE 211/2022 vp SiV 27.10.2022 budjettineuvos Taina Eckstein, valtiovarainministeriö Asiantuntijalausunto liite A 5

Asiantuntijalausunto HE 211/2022 vp SiV 27.10.2022 opetusneuvos Paavo-Petri Ahonen, opetus- ja kulttuuriministeriö Asiantuntijalausunto liite B 5

Asiantuntijalausunto HE 211/2022 vp SiV 27.10.2022 ylijohtaja Riitta Maijala, Suomen Akatemia Asiantuntijalausunto liite C 5

Asiantuntijalausunto HE 211/2022 vp SiV 27.10.2022 johtaja Teija Lahti-Nuuttila, Innovaatorahoituskuskeskus Business Finland Asiantuntijalausunto liite D 5

Asiantuntijalausunnon liite HE 211/2022 vp SiV 27.10.2022 johtaja Teija Lahti-Nuuttila, Innovaatorahoituskuskeskus Business Finland Asiantuntijalausunto liite E 5

Asiantuntijalausunto HE 211/2022 vp SiV 27.10.2022 puheenjohtaja, rehtori Jukka Kola, Suomen yliopistojen rehtorineuvosto UNIFI ry Asiantuntijalausunto liite F 5

Asiantuntijalausunnon liite HE 211/2022 vp SiV 27.10.2022 puheenjohtaja, rehtori Jukka Kola, Suomen yliopistojen rehtorineuvosto UNIFI ry Asiantuntijalausunto liite G 5

Asiantuntijalausunto HE 211/2022 vp SiV 27.10.2022 toiminnanjohtaja Ida Mielityinen, Ammattikorkeakoulujen rehtorineuvosto Arene ry Asiantuntijalausunto liite H 5

Asiantuntijalausunto HE 211/2022 vp SiV 27.10.2022 Helsingin yliopisto Asiantuntijalausunto liite I 5

Asiantuntijalausunto HE 211/2022 vp SiV 27.10.2022 Aalto-yliopisto Asiantuntijalausunto liite J 5

Asiantuntijalausunto HE 211/2022 vp SiV 27.10.2022 Haaga-Helian, Laurean ja Metropolian strateginen korkeakoululiittouma (3AMK) Asiantuntijalausunto liite K 5

Asiantuntijalausunto HE 211/2022 vp SiV 27.10.2022 Yliopistokeskusten yhteistyöfoorumi Asiantuntijalausunto liite L 5

Asiantuntijalausunto HE 211/2022 vp SiV 27.10.2022 Professoriliitto ry Asiantuntijalausunto liite M 5

Asiantuntijalausunto HE 211/2022 vp SiV 27.10.2022 Tieteentekijöiden liitto ry Asiantuntijalausunto liite N 5

Asiantuntijalausunto HE 211/2022 vp SiV 27.10.2022 Tutkimuslaitosten yhteenliittymä Tulanet Asiantuntijalausunto liite O 5

Pöytäkirja SiVP 90/2022 vp

Merkittiin, että kokous ei enää ollut päätösvaltainen.

Etäkuuleminen

Valiokunnassa olivat kuultavina:

- budjettineuvos Taina Eckstein, valtiovarainministeriö, liite
- neuvotteleva virkamies Sanna Nieminen, valtiovarainministeriö
- opetusneuvos Paavo-Petri Ahonen, opetus- ja kulttuuriministeriö, liite
- ylijohtaja Riitta Majjala, Suomen Akatemia, liite
- johtaja Teija Lahti-Nuuttila, Innovaatiorahoituskeskus Business Finland, liite
- puheenjohtaja, rehtori Jukka Kola, Suomen yliopistojen rehtorineuvosto UNIFI ry, liite
- toiminnanjohtaja Ida Mielityinen, Ammattikorkeakoulujen rehtorineuvosto Arene ry, liite

Valiokuntaan ovat saapuneet kirjalliset lausunnot:

- Helsingin yliopisto, liite
- Aalto-yliopisto, liite
- Haaga-Helian, Laurean ja Metropolian strateginen korkeakoululiittouma (3AMK), liite
- Yliopistokeskusten yhteistyöfoorumi, liite
- Professoriliitto ry, liite
- Tieteentekijöiden liitto ry, liite
- Tutkimuslaitosten yhteenliittymä Tulanet, liite

6. Muut asiat

Muita asioita ei ollut.

7. Seuraava kokous

Ilmoitettiin, että valiokunnan seuraava kokous on etäkokous perjantaina 28.10.2022 kello 11.30.

Pöytäkirjan vakuudeksi

Valiokuntaneuvos Marja Lahtinen